

Vyresnio amžiaus Lietuvos gyventojų interneto naudojimo ir psichikos sveikatos sąsajos

Olga Zamalijeva, Antanas Kairys
Vilniaus universiteto Filosofijos fakultetas

olga.zamalijeva@fsf.vu.lt

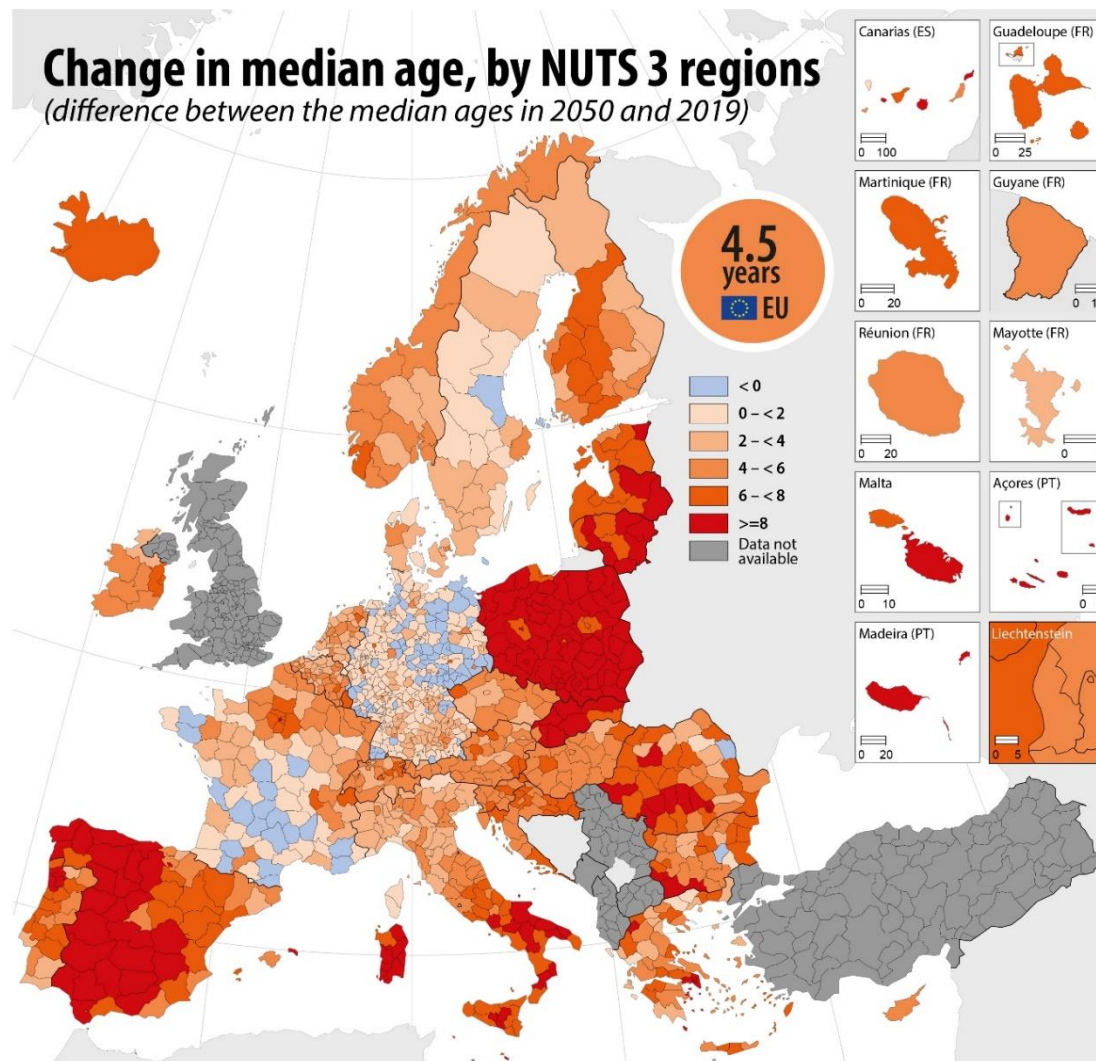
<https://www.fsf.vu.lt/mokslas/share>

www.share-project.org

*Pranešimas parengtas vykdant
projektą Nr. FSF-2022-1
"Aktyvaus senėjimo politika
Lietuvoje: iššūkiai ir galimybės".*

Senėjimas

Aktyvus senėjimas

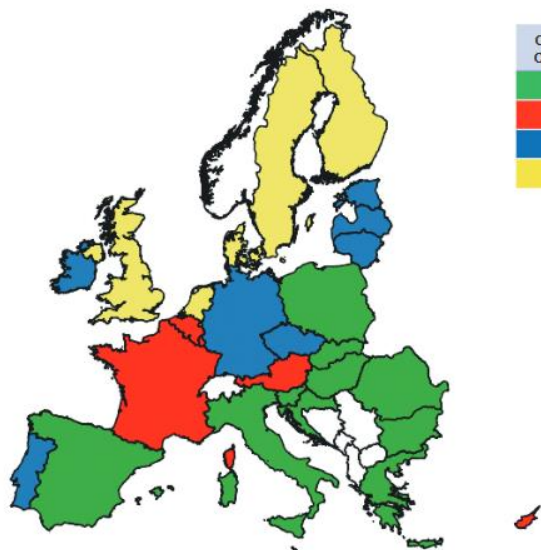

- Aktyvus senėjimas apibrėžiamas kaip procesas, kurio metu optimizuojamos sveikatos, dalyvavimo ir saugumo galimybės, siekiant pagerinti gyvenimo kokybę senstant (WHO, 2002).
- Išskiriamos keturios aktyvaus senėjimo sritys:
 - užimtumo
 - dalyvavimo visuomenėje
 - savarankiškumo ir sveikatos
 - **gebėjimų ir aplinkos**

Aktyvus senėjimas Lietuvoje

- 2018 metų Aktyvaus senėjimo indeksas rodo, kad Lietuva priklauso šalių grupei, kuri turi problemų beveik visose aktyvaus senėjimo srityse, o gebėjimų ir aplinkos srityje yra antra nuo galo Europos sąjungoje (UN, 2019).

Figure 3: Map of country clusters

Country Clusters	AAI score
1	31.1
2	36.4
3	36.5
4	43.0

Table 2: 2018 AAI by country clusters, overall and domain-specific average scores within cluster

Country clusters*	Domain-specific scores				Overall
	Employment	Social participation	Independent, healthy & secure living	Capacity & enabling environment	
1	25.6	14.1	66.9	52.8	31.1
2	25.7	22.7	73.8	60.4	36.4
3	37.5	15.1	68.3	55.9	36.5
4	39.4	23.5	77.6	65.9	43.0
Total	31.1	17.9	70.7	57.5	35.7

Gebėjimų ir aplinkos sritis

- Tai aktyvaus senėjimo prielaidos
- Aktyvaus senėjimo indekse įtraukti aspektai:
 - likusi gyvenimo trukmė sulaukus 55 metų;
 - sveiko gyvenimo trukmės dalis sulaukus 55 metų;
 - psichologinė gerovė;
 - **IT naudojimas;**
 - socialinis susietumas;
 - išsilavinimas.

Pranešimo tikslas

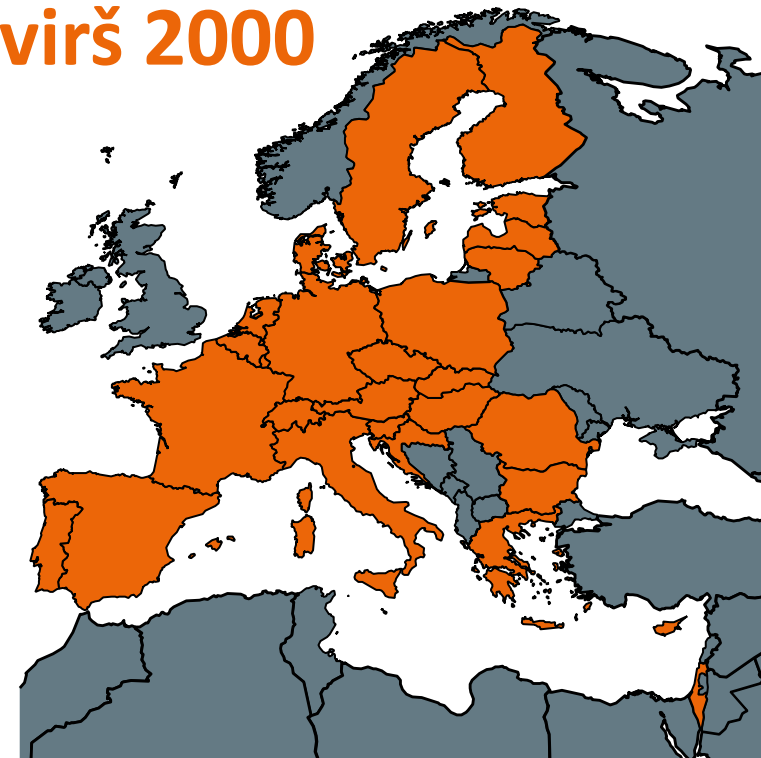

- remiantis Europos sveikatos, senėjimo ir išėjimo į pensiją (SHARE) tyrimo duomenimis išanalizuoti vyresnio amžiaus Lietuvos gyventojų interneto naudojimą ir jo sąsajas su psichikos sveikata

SHARE tyrimas

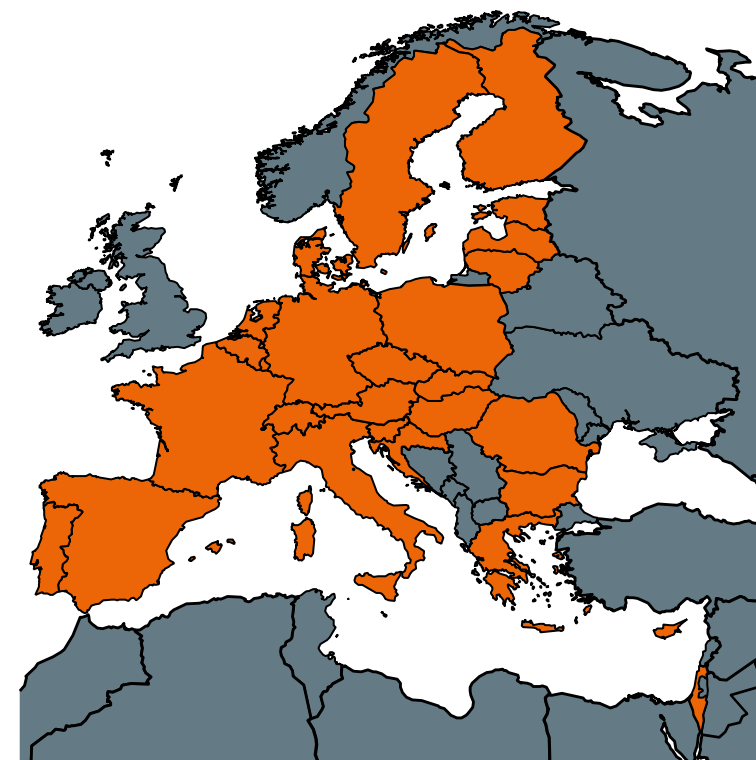

- Tai 50+ žmonių tyrimas
- Tai tarptautinis tyrimas, dalyvauja visos ES šalys*, Izraelis ir Šveicarija
- Jau ištirta virš 140 000 asmenų, **Lietuvoje – virš 2000**
- Surinkta daugiau nei 530 000 interviu
- Tie patys respondentai tiriami kas du metai
- Maksimaliai suvienodinami klausimai ir tyrimo procedūrą
- Aukštos kokybės duomenys

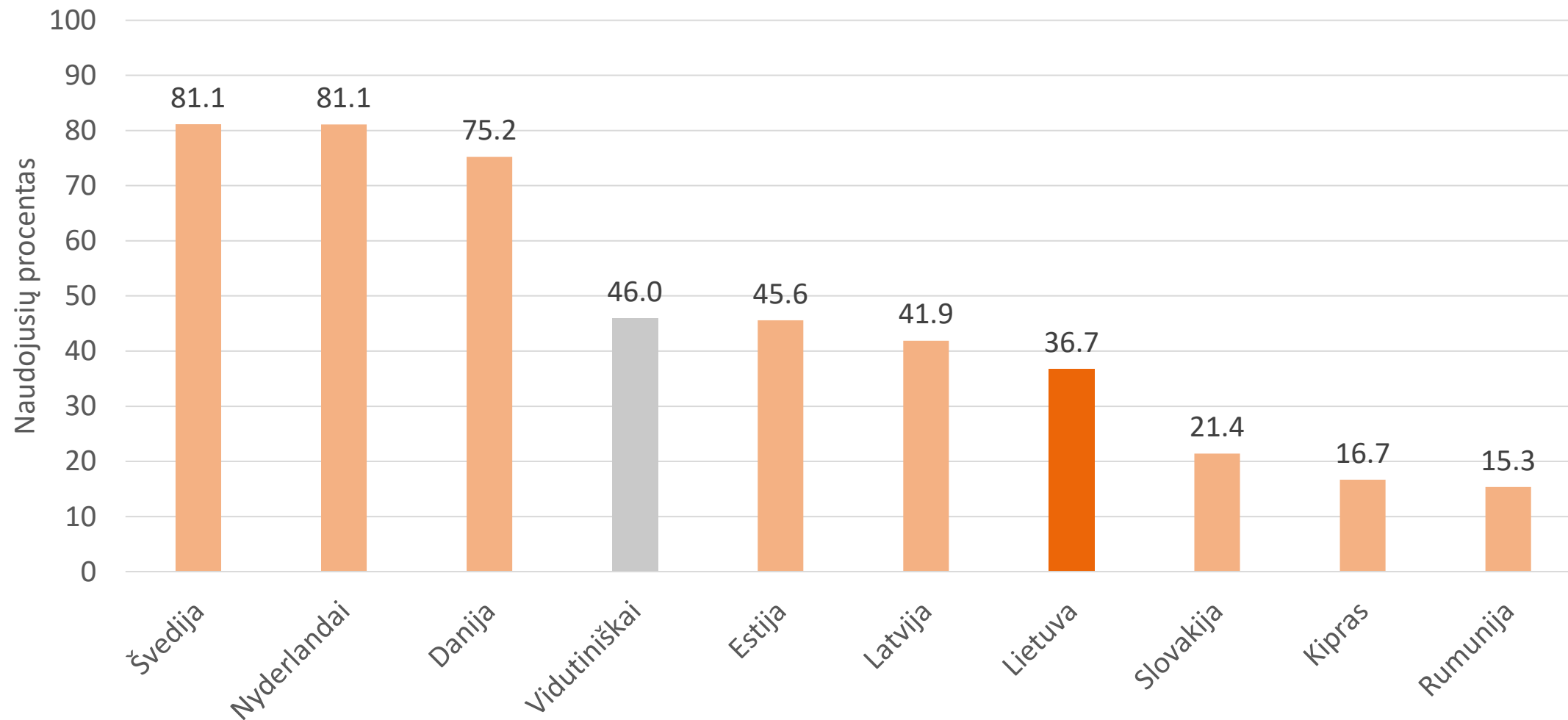
Duomenys ir imtis

- Analizė grįsta SHARE tyrimo 9-tos bangos COVID-19 antra apklausa (Börsch-Supan, 2022; DOI: 10.6103/SHARE.w9ca.800)
 - Duomenys rinkti 2021 m. gegužės-liepos mėn.
 - Apklausa telefonu
- Buvo analizuoti 863 Lietuvos respondentų, sulaukusių 65 metų ir vyresnių (64,4% moterų; amžiaus vidurkis 76 metai) duomenys, Lietuvos duomenys palyginti su kitų Europos šalių duomenimis.

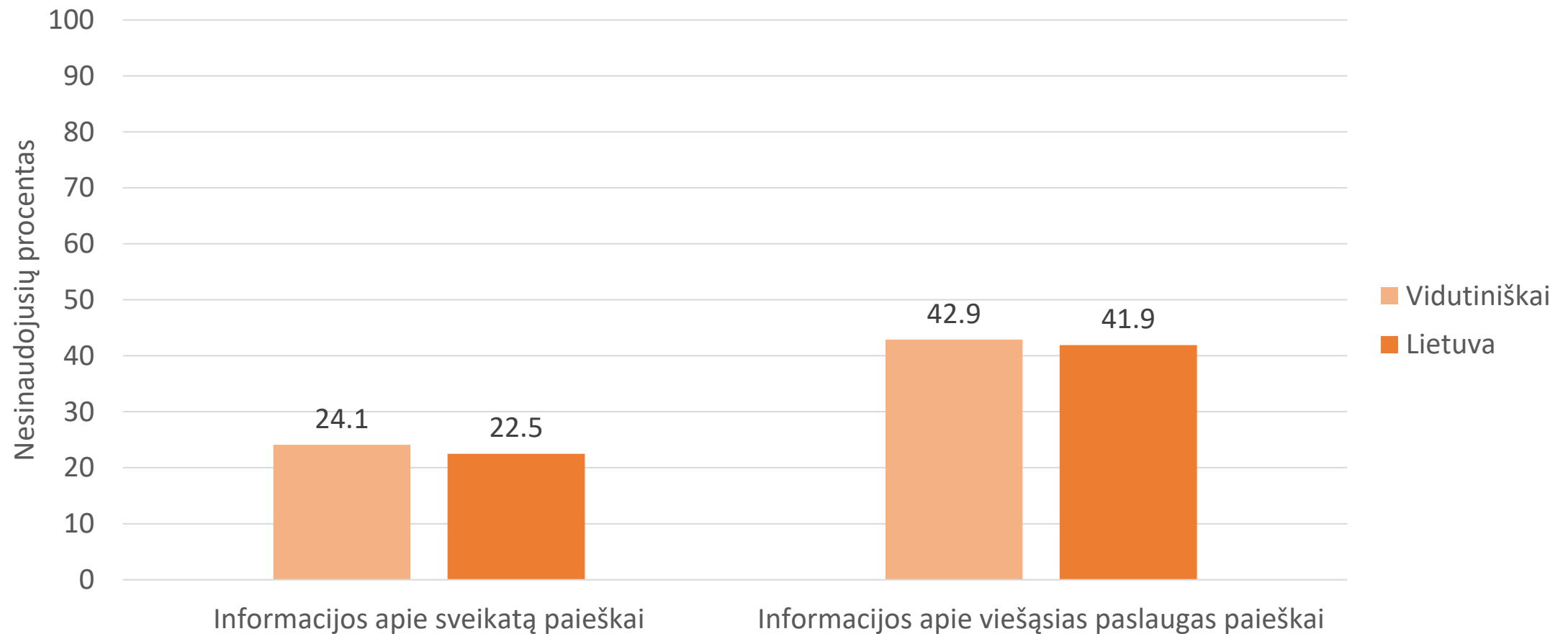

- Ar nuo Koronaviruso protrūkio pradžios bent kartą naudojotės internetu laiškų rašymui, informacijos paieškai, pirkimui ar kitais tikslais?
- Šiais laikais daugelis dalykų gali būti padaroma internetu. Ar nuo Koronaviruso protrūkio pradžios, atlikdami šias veiklas, internetu naudojotės dažniau, maždaug tiek pat, rečiau ar niekada?
 - Ieškojote informacijos apie problemas, susijusias su sveikata
 - Ieškojote informacijos apie viešąsias paslaugas (pavyzdžiui, išmokas, mokesčius ar pasus)
 - Tvarkėte finansus, tokius kaip internetinė bankininkystė, sąskaitų ar mokesčių apmokėjimas
 - Pirkote arba pardavinėjote prekes ar paslaugas internetu
- Psichikos sveikatos aspektai

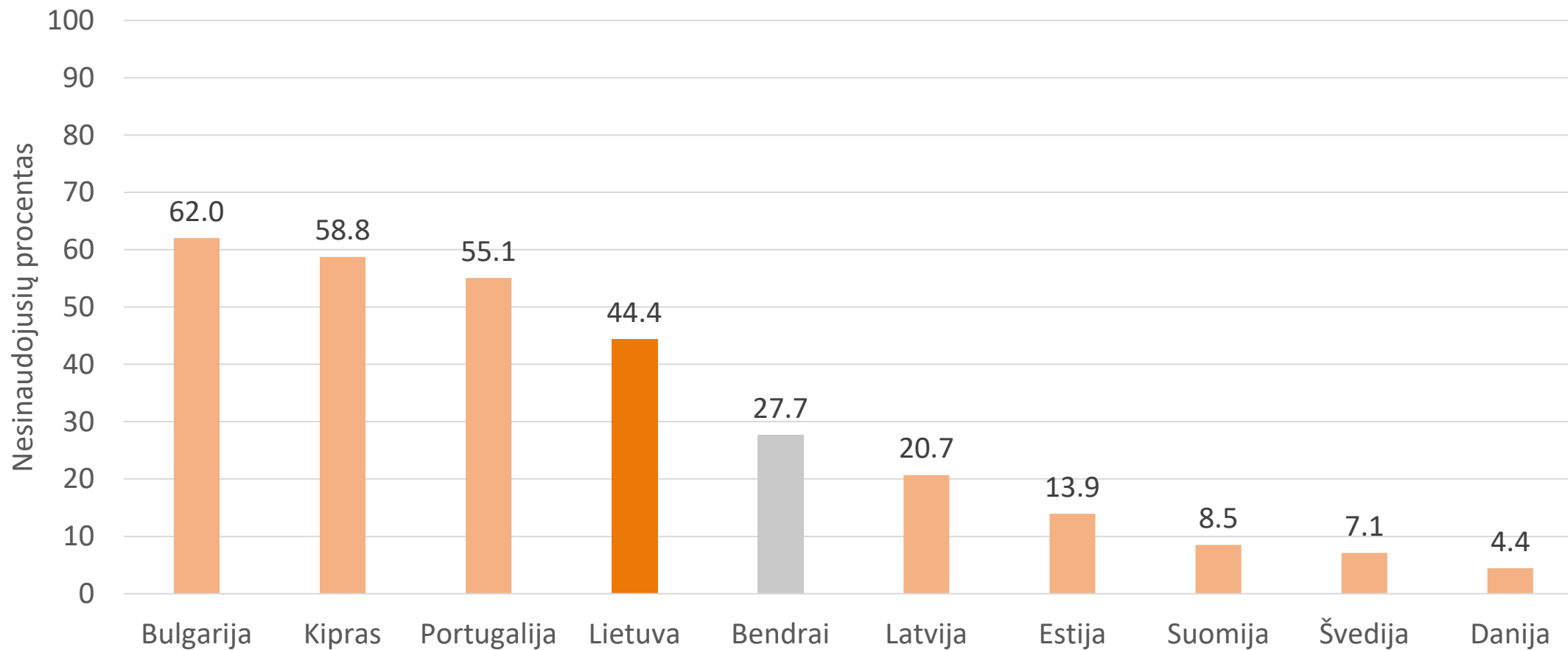
IT naudojusių skaičius

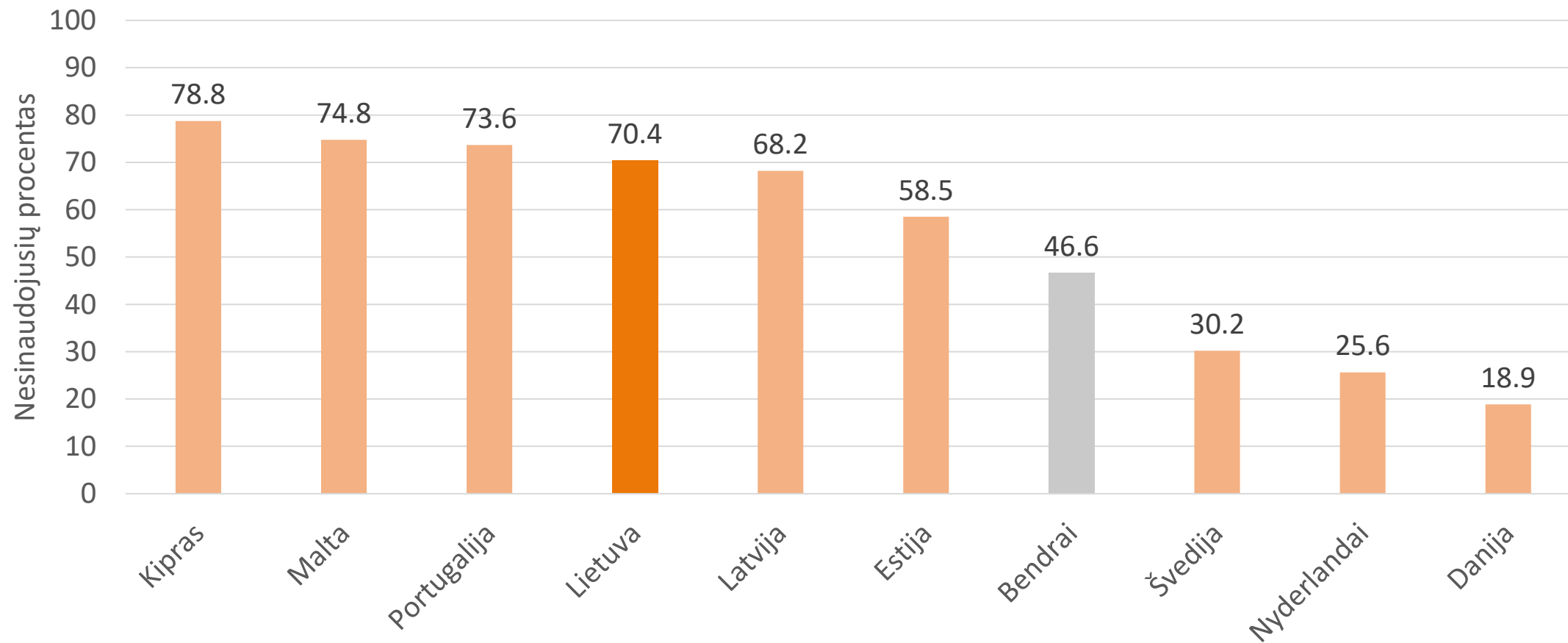
IT naudojimas skirtingiems tikslams

Tvarkė finansus

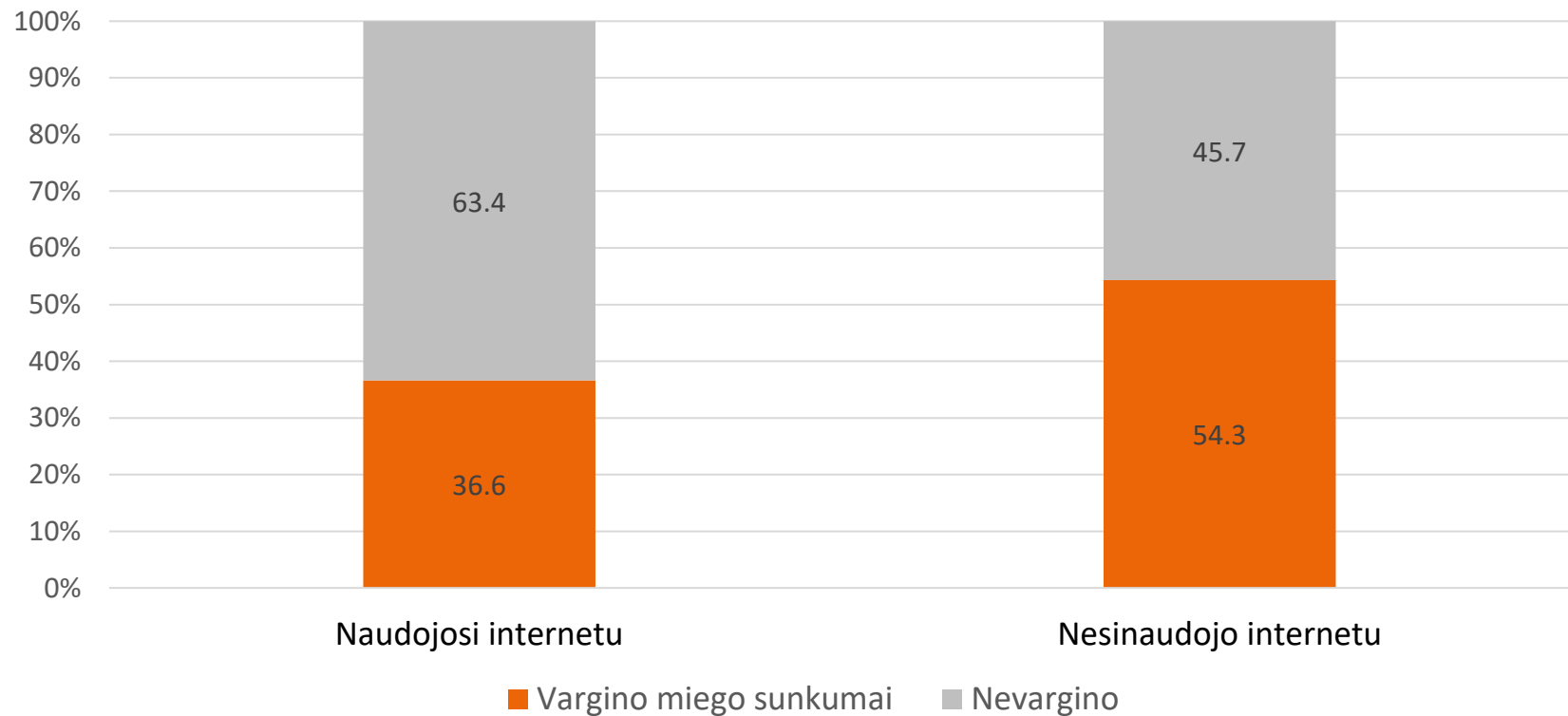

Pirko arba pardavinėjo

IT naudojimo sąsajos su psichikos sveikata

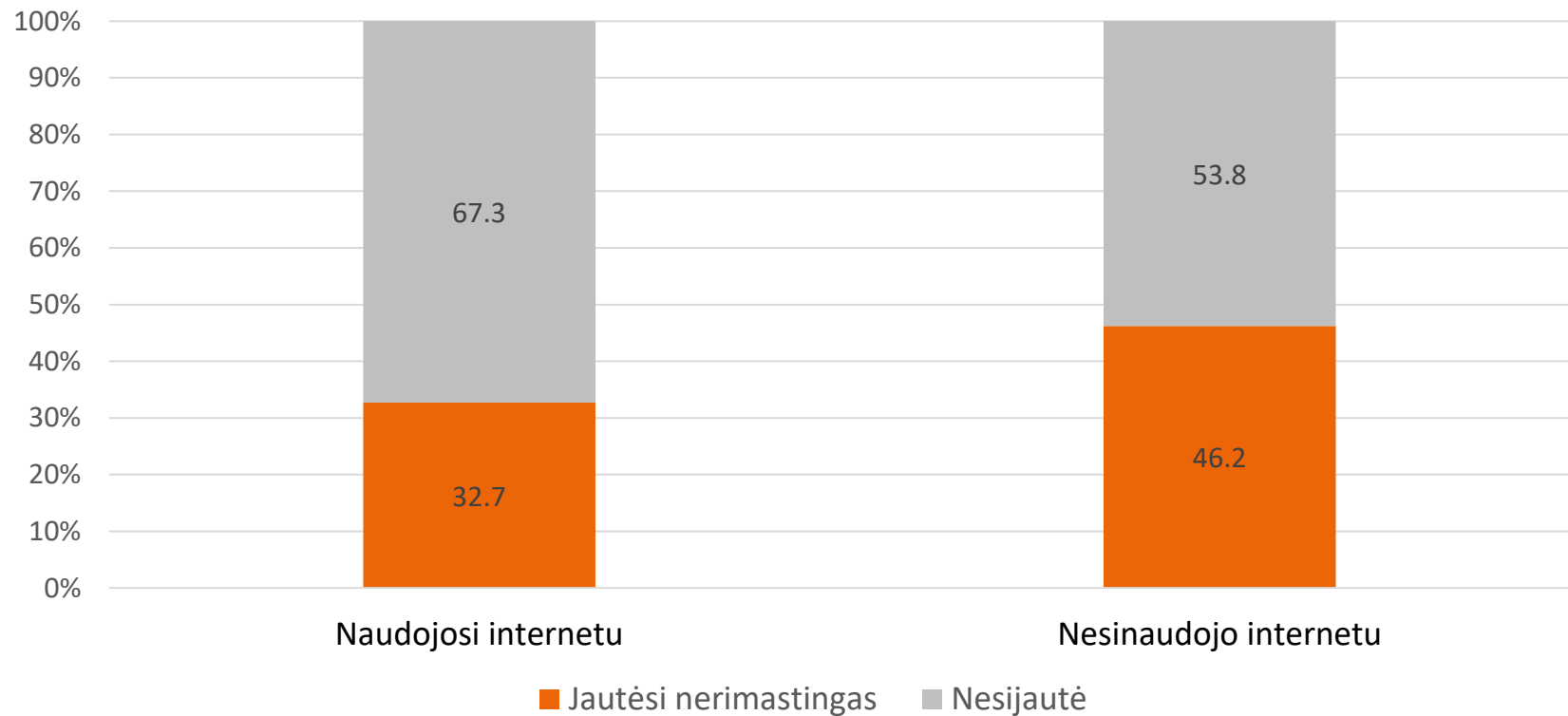
- Vargino miego sunkumai praeitą mėnesį:

$\chi^2 = 22,5$; $p < 0,001$; Cramer's $V = 0,170$

IT naudojimo sąsajos su psichikos sveikata

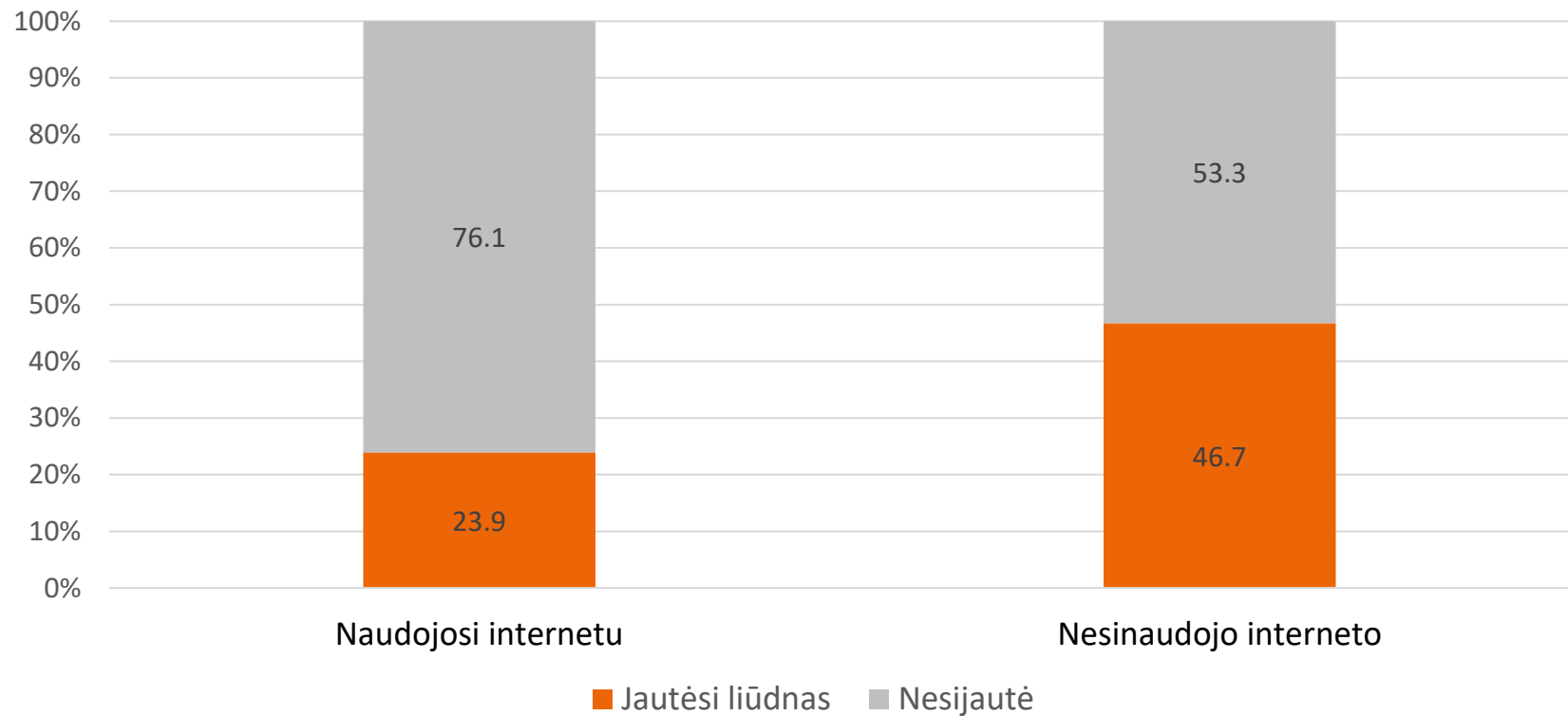
- Jautėsi susirūpinęs(-usi), nerimastingas(-a) arba įsitempęs(-usi) praeitą mėnesį:

$\chi^2 = 13,4$; $p < 0,001$; Cramer's $V = 0,132$

IT naudojimo sąsajos su psichikos sveikata

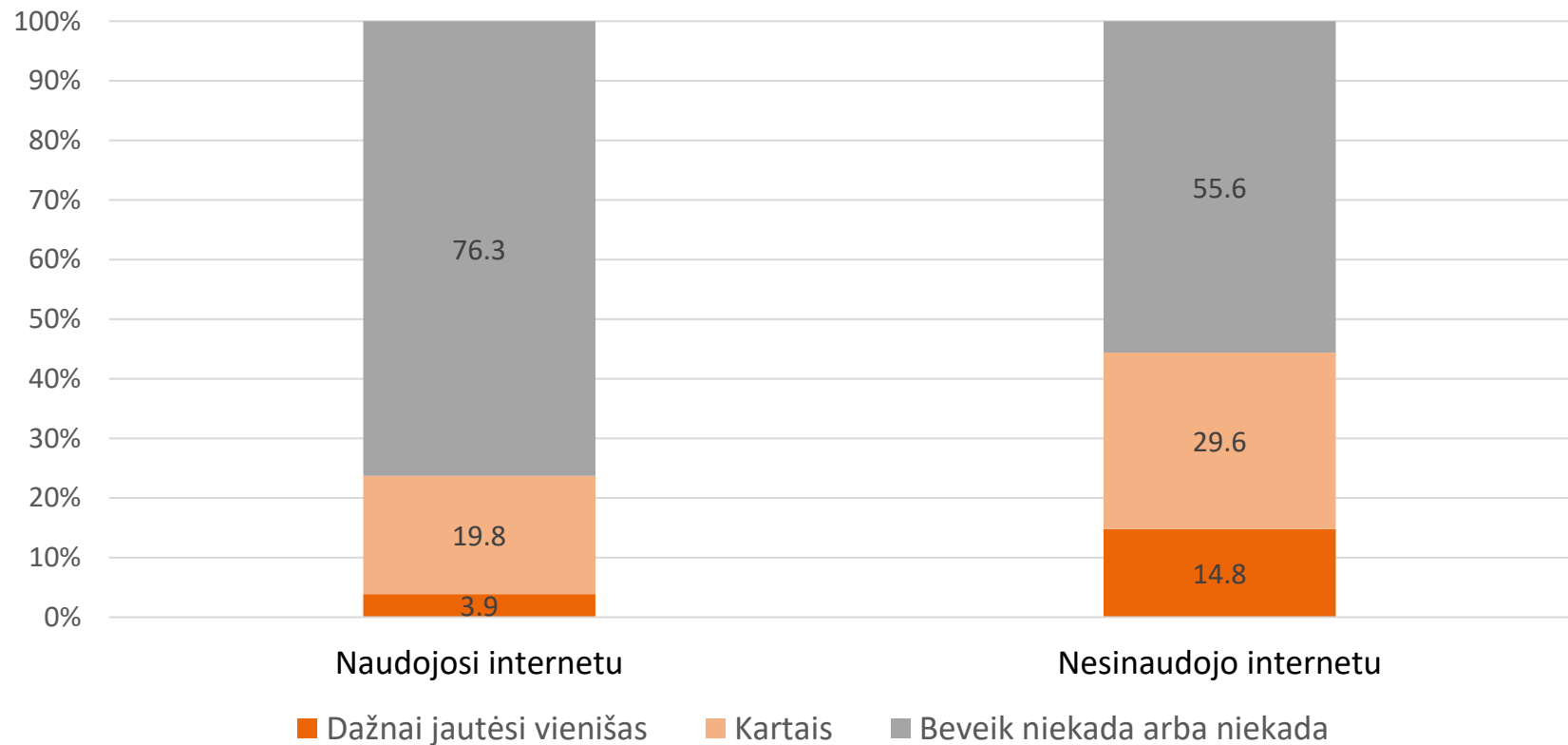
- Jautėsi liūdnas(-a) ar prislėgtas(-a) praeitą mėnesį:

$\chi^2 = 39,2$; $p < 0,001$; Cramer's $V = 0,226$

IT naudojimo sąsajos su psichikos sveikata

- Jautėsi vienišas (-a):

$\chi^2 = 38,7$; $p < 0,001$; Cramer's $V = 0,224$

- Lietuvos vyresnio amžiaus žmonių informacinių technologijų naudojimas, ypač kai kuriose srityse, atsilieka nuo Europos vidurkio;
- Informacinių technologijų naudojimas siejasi su skirtingais psichikos sveikatos aspektais;
 - Ribotos galimybės patenkinti savo poreikius?
- Šie rezultatai rodo, kad interneto naudojimas, ypač pandeminiu laikotarpiu, gali būti svarbiu aktyvaus senėjimo komponentu, kuris sukuria prielaidas gyvenimo kokybei gerinti.

SHARE SURVEY OF HEALTH, AGEING AND RETIREMENT IN EUROPE

LIETUVA

SHARE – Europos sveikatos,
senėjimo ir išėjimo į pensiją tyrimas

SHARE tyrimą Lietuvoje koordinuoja Vilniaus universiteto Filosofijos fakultetas.

Kontaktai: dr. O. Zamalijeva, olga.zamalijeva@fsf.vu.lt

<https://www.fsf.vu.lt/mokslas/share>

www.share-eric.eu

HORIZON 2020

National Institute
on Aging

mea | MAX PLANCK INSTITUTE FOR
SOCIAL LAW AND SOCIAL POLICY
Munich Center for the Economics of Aging